

**Ocena rozprawy doktorskiej, dorobku artystycznego i dydaktycznego
Pana mgr Michała Hyjka, sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, realizowanym
w ramach Środowiskowych Studiów Doktoranckich na Wydziale Intermediów
Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.**

W związku z powierzona mi funkcją recenzenta przewodu doktorskiego Pana mgr Michała Hyjka, zanalizowałem jego dotychczasową drogę twórczą, a przede wszystkim kluczowe przykłady dorobku artystycznego, które doprowadziły jego do obecnej świadomości twórczej, a w konsekwencji do powstania rozprawy doktorskiej noszącej tytuł „Implementacja układów elektronicznych w rzeźbach z małopolskich kamienic. Wpływ lokalnych sieci danych cyfrowych na jakość odbioru dzieła sztuki” oraz powstania dzieła artystycznego, instalacji „Czarna perła”.

***

Pan Michał Hyjek ur. [REDAKTOWANE], studiował na Wydziale Form Przemysłowych, oraz na Wydziale Intermediów ASP w Krakowie. W roku 2010 obronił tam dyplom licencjacki a w 2012 magisterski. Za swoją pracę dyplomową zrealizowaną pod opieką promotorską prof. Antoniego Porczaka pt. „Pasaż mały” otrzymał nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego oraz III miejsce w konkursie Najlepsze Dyplomy ASP organizowanym przez Akademię Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Kontynuuje swoją drogę naukowo-twórczą jako uczestnik studiów doktoranckich w zakresie sztuk plastycznych dyscyplinie sztuki piękne w ramach Środowiskowych Studiów Doktoranckich na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Przedstawioną do oceny pracę doktorską pt. „Implementacja układów elektronicznych w rzeźbach z małopolskich kamienic. Wpływ lokalnych sieci danych cyfrowych na jakość odbioru dzieła sztuki” przygotował pod promotorską opieką prof. Antoniego Porczaka.

Niestety w przesłanej dokumentacji brakuje terminu otwarcia przewodu doktorskiego, co utrudnia mi odniesienie się do odpowiedniego zapisu ustawy wraz z nowelizacjami. Tym samym formalnie odnoszę się do zasad aktualnie obowiązujących.

***

Główne obszary zainteresowań i działań mgr Michała Hyjka łączą w sobie poszukiwania nowych form komunikacji na styku świata fizycznego i wirtualnego. Od kilku lat prowadzi on badania nad wpływem danych cyfrowych na otaczającą rzeczywistość oraz na formy wzajemnych modulacji. Wg jego credo artystycznego „sztuka powinna być fuzją warsztatu artystycznego, nauki i technologii – szansą wciąż nowego odkrywania rzeczywistości, otwartą i dostępną dla wszystkich”

Przedstawiona mi dokumentacja wskazuje na dużą aktywność naukowo-twórczą Pana Michała Hyjka, na którą składają się wystawy i pokazy indywidualne (5), zbiorowe (od dyplomu kilkanaście), oraz udział w licznych konferencjach. Ma na swoim koncie także wdrożenia projektowe.

Za najważniejsze w swojej twórczości w kontekście realizowanej rozprawy doktorskiej artysta wskazał 11 realizacji z czego opisy ośmiu przywołał w pracy teoretycznej.

Przykłady te stanowią niewątpliwie dowód na determinację w budowaniu własnej drogi rozwoju opartej na poszukiwaniu nowych rozwiązań w obrębie współegzystencji technologii mobilnych (smartfonów) oraz lokalnych sieci danych ze światem rzeczywistym.

Niestety nie dane mi było doświadczyć na żywo żadnej z realizacji Pana Michała Hyjka, więc w ich analizie oprę się wyłącznie na opisach autorskich zamieszczonych w podrozdziale 2.3 rozprawy, nie zawsze - w moim mniemaniu - dostatecznie czytelnym.

„Pole informacyjne” to pierwsza z przywoływanych przez autora prac, wykonana wspólnie z Mateuszem Michałkiem a prezentowana premierowo podczas Nocy Muzeów w Bielsku- Białej w roku 2015. W pracy tej autorzy postawili m.in. interesujące pytanie „jak sprawić by dane wirtualne w postaci sygnału radiowego stały się widzialne w fizycznym świecie” i próbowali na nie odpowiedzieć za pomocą zaproponowanej interaktywnej instalacji świetlnej, w skład której wchodził serwer lokalny wyposażony w laser (sygnalizujący aktywność użytkownika smartfonu) oraz system luster odbijających wiązkę światła. Instalacja m.in. analizowała różnorodne struktury danych związane z aktywnością uczestników wydarzenia.

Instalacja ta doprowadziła autora do namysłu nad wprowadzaniem aktywności twórczej w przestrzeń publiczną. Inspirując się zjawiskiem graffiti lecz w przeciwieństwie do typowo inwazyjnych działań streetartowych,

stworzył cyfrowy interfejs „Bomby informacyjnej” będący swoistym manifestem sztuki interaktywnej w odniesieniu do historycznej przestrzeni miejskiej.

Wskutek pogłębiania tych idei powstała kolejna instalacja interaktywna Goethe Guerilla.

Użycie 12 miniaturowych betonowych odlewów płaskorzeźb umieszczonych w historycznej przestrzeni Krakowa, obrazujących charakterystyczną kołatkę do drzwi, pozwoliło na czytelne odniesienie do kontekstu miejsc lokacji elementów instalacji. W każdy obiekt (w okolicy nosa magota) zostały wtopione płytki z kodami NFC, które po zbliżeniu do nich smartfonów uczestników wydarzenia, umożliwiały inicjację pakietu danych pochodzących z lokalnej sieci „bomby informacyjnej”. Autor w opisie pracy skoncentrował się niemal wyłącznie na stronie technicznej i niestety nie dał zbyt dużo wskazówek co było treścią przekazywanych komunikatów oraz jaka była ich forma, zasugerował jedynie iż miała związek z sprzeciwem wobec ACTA. Niemniej jednak praca w interesujący i nowatorski sposób nadała funkcję linków do cyfrowej rzeczywistości fizycznie istniejącym obiektom artystycznym.

Ten sam motyw i zastosowane do komunikacji technologie wykorzystujące tagi NFC zostały użyte przez autora w instalacji „Pasaż czerwonych małą”. Dla odmiany była to sytuacja galeryjna prezentująca w unikatowy sposób dokonania Fundacji Gospodarki i Administracji Publicznej. Przy zastosowaniu Pure Data oraz dwuetapowego algorytmu system modulował swoje parametry w kolejno oglądanych filmach (na smartfonach uczestników). W roku 2016 pan Michał Hyjek skonstruował ruchomą bibliotekę danych cyfrowych w formie specjalnie preparowanego samochodu marki Mercedes wyposażonego w nadajnik pasma radiowego 2,4 GHz służący do łączności z prywatną bezprzewodową siecią danych o zasięgu 100 metrów. Ponadto w lakierze samochodu zostały zatopione tagi NFC. Obiekt ten o nazwie Herzedes stał się potencjalną cyfrową interaktywną biblioteką gromadząca dane na temat kultury, sztuki, architektury, które można udostępniać na różnego typu urządzenia mobilne.

Realizacja tego projektu została połączona z warsztatami kodowania NFC dla dzieci, czyli najbardziej aktywnych oraz przyszłych użytkowników nowatorskich form komunikacji.

Kolejną z przywoływanych prac Michała Hyjka jest instalacja interaktywna „Męskie leginsy NFC” prezentowana w roku 2016 podczas pokazu mody męskiej na terenie byłej fabryki telewizorów Unitra w Krakowie. Tytułowe leginsy zostały pokryte wydrukami (sitodruk) z implementowanymi wewnątrz kodami NFC zawierającymi informacje o znaczeniu i historii poszczególnych fragmentów ubrań. Tym samym modele ubrań w tak spreparowane leginsy stali się ruchomymi nośnikami zbiorów linków do danych w dedykowanej wydarzeniu sieci.

Ostatnią cytowaną w rozprawie doktorskiej pracą z wcześniejszego dorobku artystycznego jest instalacja „Najcenniejsza perła na świecie” gdzie autor za cel sobie postawił wykonanie środowiska interaktywnego w przestrzeni miejskiej, w którym człowiek będzie mógł ingerować w dane cyfrowe swoim fizycznym zachowaniem. Instalacja ta w roku 2014 została umieszczona na dachu Narodowego Centrum Kultury w Nowej Hucie. W pracy tej zostały wykorzystane algorytmy danych pochodzące ze świata wirtualnego i przełożone na oddziaływanie fizyczne mechanizmów obiektu. Jednocześnie interface umożliwia wpływ zachowanie środowiska. Sam obiekt przypomina kształtem muszlę, znaną choćby z XVIII wiecznych zdobień architektonicznych, wykonany z materiału kompozytowego z umieszczonymi wewnątrz autorskiej konstrukcji komputerem i szeregiem kontrolerów oraz dwuosiową głowicą emitującą snop światła. Obiekt ten jest jednocześnie źródłem bezprzewodowej sieci WI-FI dającej możliwość komunikacji z urządzeniami mobilnymi, przy użyciu których można zwrotnie nawigować systemem.

Poza opisanymi realizacjami pan Michał Hyjek zrealizował ponad 50 innych projektów i aplikacji, które po wdrożeniu służą instytucjom kultury, jak np. „Kolekcja BWA jako aplikacja mobilna dla mieszkańców Bielska-Białej”, czy „Interaktywna biblioteka danych cyfrowych dla PAN w Paryżu” a także innym podmiotom, w tym biznesowym.

Jak mniemam, w celu komercjalizacji wyników swoich badań pan Michał Hyjek powołał do życia „Aiorai Computer System / Instytut Pamięci Wirtualnej”, który zajmuje się produkcją i wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań i usług z obszaru Digital Out of Home (otwarty i interaktywny dostęp do danych cyfrowych), którego misją jest m.in. rozwijanie otwartego dostępu do danych i kultury. Uważam to za inicjatywę interesującą i niezmiernie społecznie potrzebną.

Dotychczasowa twórczość Michała Hyjka jawi się przede wszystkim jako aktywność typu „inżynierskiego”, w której pod warstwami technologii kryją się uniwersalne problemy kultury.

Istota jego prac zawiera się w eksperymentach związanych badaniami granicy pomiędzy wirtualnym a fizycznym, a głębiej pomiędzy tym co sam określa formą nieśmiertelną (cyfrową) a śmiertelną (fizyczną, biologiczną).

Prace Hyjka posiadają wiele cech wspólnych z streetartem, jednak technologicznie są odmienne od klasycznego myślenia o tym zjawisku.

Dopełnieniem działalności artystycznej jest działalność naukowa, na którą składają się publikacje i udział w licznych konferencjach, których spis znajduje się w „Dokumentacji dorobku do obrony pracy doktorskiej”.

Oceniając dorobek pana mgr Michała Hyjka stwierdzam iż jest on wystarczający zarówno ilościowo jak i jakościowo do uznania go jako spełniającym kryteria artystyczno-badawcze na poziomie realizowanego doktoratu i w pełni zasługuje na uznanie.

***

Ocenę części pisemnej rozprawy doktorskiej pt. „Implementacja układów elektronicznych w rzeźbach z małopolskich kamienic. Wpływ lokalnych sieci danych cyfrowych na jakość odbioru dzieła sztuki”, rozpocznę od kilku zdań odnoszącego się do aspektów formalnych.

Praca składa się z wprowadzenia i 3 rozdziałów podzielonych na krótkie podrozdziały.

Praca nie posiada zakończenia / podsumowania, a bibliografia stanowi jeden z podrozdziałów rozdziału trzeciego. Są to istotnie błędy formalne.

W pracy doktorskiej brakuje streszczenia oraz jego tłumaczenia na język angielski.

Całość treści rozprawy wraz z ilustracjami/fotografiami zajmuje 49 znormalizowanych stron,

Rozprawę uzupełnia aneks pt. „Czarna Perła. Dokumentacja techniczna i fotograficzna artystycznej części pracy doktorskiej Michała Hyjka” będący oddzielnym 5 stronicowym zeszytem, Na ostatniej stronie zeszytu znajduje się kod QR przenoszący do filmu dokumentującego powstawanie dzieła.

Towarzyszący rozprawie materiał ilustracyjny (ponad 50 pozycji), to zdjęcia mające swoje źródło sieci internet oraz pochodzą z własnego archiwum Autora.

Materiał ten jest zróżnicowany. Składają się na niego zdjęcia dokumentujące realizacje przywoływanych w tekście autorów i prac własnych, a także schematy i szkice odnoszące się do artystycznej części pracy doktorskiej.

Jeśli chodzi o formalny aspekt pracy, chciałbym zwrócić uwagę na język, jakim została ona napisana. Jest on bogaty pojęciowo lecz dość chaotyczny, co niekiedy utrudnia odczytanie sensów. Wiele do życzenia pozostawia poprawność warsztatu pisarskiego doktoranta, co w pewnym sensie można wytłumaczyć tym iż rozprawa jest jedynie dodatkowym elementem doktoratu w dziedzinie sztuki.

W rozprawie występują liczne literówki np. na str. 9 „fal radiowych” zamiast „radiowych” oraz błędy językowe np. na str. 23. „Układ rzeźb jest ułożony...”. Zdarzają się też błędy logiczne np. na str. 18 „... niczym fale wzburzone kamieniem rzucone w wodę.”

Również strona edytorska pracy pozostawia sporo do życzenia. W tekście zdarzają się błędy pozostałe po redakcji tekstu, czy wstawieniu ilustracji, a ich opisów Autor dokonał bez ujednolicenia wielkości czcionki. To wszystko szczególnie drażni, kiedy ma się do czynienia z doktoratem w zakresie sztuk plastycznych.

Spis treści nie zawsze odpowiada podziałom tekstu jeżeli chodzi o podrozdziały (inne tytuły, niewłaściwa numeracja).

Cytaty są odpowiednio wyodrębnione w tekście i poprawnie opisane pod względem bibliograficznym.

Z powodów formalnych błędem jest nadanie różnych tytułów obu częściom doktoratu, tj teoretycznej i praktycznej/artystycznej.

***

W pracy teoretycznej pt. „Implementacja układów elektronicznych w rzeźbach z małopolskich kamienic. Wpływ lokalnych sieci danych cyfrowych na jakość odbioru dzieła sztuki”, która stanowi prolegomenę do własnej twórczości i refleksji jej towarzyszącej, Michał Hyjek próbuje odnaleźć interesujące go zagadnienia zarówno ze świata nauki, przede wszystkim informatyki i robotyki, jak i kultury i sztuki.

Moje pierwsze zastrzeżenie budzi jednak tytuł rozprawy, który nie do końca odpowiada podjętej w pracy tematyce. Sugeruje np. znacznie obszerniejszy teren badawczy (Małopolska). Pierwszy i drugi człon tytułu stanowią odrębne zagadnienia, a uzasadnienia połączenia ich w całość trudno doszukać się w treści rozprawy.

Wprowadzenie do pracy składa się z krótkiego Wstępu, który stanowią przede wszystkim 2 cytaty pochodzące z tekstów Michała Ostrowickiego oraz Pawła Krzaczkowskiego. W dwuzdaniowym tekście własnym stawia z pełnym przekonaniem, w moim mniemaniu dość ryzykowną, tezę jakoby należałoby „pozwolić światowi wirtualnemu ingerować w fizyczne otoczenie”.

W dalszej części wprowadzenia, Autor określając metodę pracy, przywołuje chronologiczną listę własnych instalacji interaktywnych zrealizowanych w latach 2012-2016, które doprowadziły go do powstania instalacji „Czarna perła” będącej artystyczną częścią pracy doktorskiej. Odwołuje się także do przykładów koegzystencji sztuki i technologii począwszy od lat 60-tych XX wieku. Swoje badania opiera jednak przede wszystkim na czteroletnich doświadczeniach natury praktycznej.

Rozdział pierwszy rozprawy stanowi historyczne ujęcie używania w dziełach kultury fal radiowych kształtujących relacje między światem fizycznym i wirtualnym. Opisuje inicjatywy Tonyego Pine’a, oraz Radio Carolin polegające na pirackim udostępnieniu treści przy użyciu fal radiowych nadawanych z nadajników umieszczonego na wodach eksterytorialnych. Wskazuje na możliwości wynikające z rozwoju technologii nadawczo-odbiorczej przywołując realizacje Jacka Złoczowskiego pod tytułem „Graham” i Marka Chołoniewskiego z serii „GPS-Art”. Jako przełomową technologię radiową dla kreowania wzajemnych relacji światów (wirtualnego i fizycznego) określa pojawienie się ruterów Wi-Fi, których do swoich działań używali

m.in. uczestnicy ruchu Wardriverów. W ciągu dalszym autor przywołuje wynalazki otwierające kolejne możliwości wykorzystania technologii radiowych w sztuce i kulturze. Są to standardy łączności Bluetooth oraz NFC.

W podrozdziale 2.3 autor analizuje własne wcześniej zrealizowane instalacje zestawiając je z pracami innych artystów. Przywołanego już „Grahama” Jacka Złoczowskiego ustawia w kontekście własnego „Pola informacyjnego”, czy działania amerykańskiego malarza Keith’a Harninga (rysującego w nowojorskim metrze), ze społecznie zaangażowaną pracą Goethe Guerilla, odnoszącą się do głośnych wydarzeń związanych z protestami w sprawie ACTA.

Zastanawiając się nad ucieczką przed nadmierną inwigilacją udostępnień sieci poprzez WI-Fi autor zauważył zbieżność swojej „Bomby informacyjnej” z kilkoma pracami takich artystów, jak np.: Mark Sheppard, Trevor Paglen.

Kolejne analizy porównawcze dotyczą rozwoju technologii mobilnych oraz miniaturyzacji urządzeń do ich używania i poszerzenia możliwości z tego płynących. Smartfony stały się m.in. praktycznymi czytnikami linków, takich jak kody QR i inne technologie rozpoznawania obrazu, czy niewidzialnych kodów NFC zatopionych w obiektach fizycznych. Autor po analizie możliwości zdecydował się wykorzystać technologie NFC do zbudowania interfejsu obszernie opisywanej w rozprawie pracy „Pasaż czerwonych małą”.

W rozdziale drugim rozprawy „Dane cyfrowe tworzące zależności z przestrzeni publicznej” autor opisuje swoje prace i działania: „Herzedes” oraz „Interaktywne leginsy męskie”, zestawiając je m.in. z dokonaniem Critical Art Assamble i Marka Chołoniewskiego.

W części dalszej przechodzi do analizy instalacji „Najcenniejsza perła na świecie” przywołując jako inspirację m.in. instalację interaktywną pt. „Rêvolutions”, prezentowaną na weneckim biennale w 2015, której autorem jest Céleste Boursier-Mougenot.

Dalej opisuje projekt wykonany wspólnie z Zofią Palomą Hyjek (jako grupa Miloma) „Interaktywne Tipi”.

Jako ostatni element doprowadzający autora do powstania finalnego obszaru wiedzy służącego do rozpoczęcia kształtowania artystycznej pracy doktorskiej, jest badanie i późniejsze wykorzystanie zjawiska lurowania znanego m.in. z gry Pokemon Go i instalacji interaktywnej „Public Face” Juliusa Von Bismarcka.

W rozdziale trzecim Michał Hyjek koncentruje się wyłącznie na powstawaniu instalacji „Czarna perła”.

Skrótowo opisuje parametry techniczne całości oraz uszczegóławia składowe elementy instalacji jakimi są (wg nazewnictwa autora): muszla - stelaż, turbina flurująca – liść kasztanowca, nadajnik danych – perła, komputer sterujący perlą, interfejs (tryb nawigacji ARIM - tryb mieszany rozszerzonej rzeczywistości oraz imersji).

Odnosnie dwóch pierwszych elementów przywołuje on źródła i symboliczne znaczenia kształtów muszli i liścia kasztanowca, co nadać ma całości pewną gamę skojarzeń i znaczeń. W przypadku analizy liścia kasztanowca przywołuje inspirację m.in. instalacją „Telepresent Wind” Davida Bowena.

Natomiast kształt mechanizmu nawigacji autor opracował na bazie analizy interfejsu instalacji Desert Rain grupy Blast Theory oraz interaktywnego mappingu Jakuba Garści.

Ważną częścią tego rozdziału jest opis strategii pracy wraz z wnioskami końcowymi, a także, plany funkcjonowania instalacji w przyszłości.

Niestety nie zastępuje to w pełni „zakończenia” w rozumieniu rozprawy doktorskiej.

Całość pracy stanowi dość chaotyczną płataninę opisów technicznych poszczególnych instalacji i ich elementów. Praca pozbawiona jest niemal zupełnie analizy obszaru znaczeniowego, a jeżeli już jest to wydaje się być nieco naciągany. Stanowi to dużą słabość jeżeli chodzi o przybliżenie potencjalnym odbiorcom wartości ideowych opisywanych dzieł.

W części teoretycznej rozprawy brakuje mi jasno określonego problemu artystycznego. Autor traktuje rozprawę dość instruktarzowo, skupiając się na różnego typu technikaliami, co nie musi być wadą, ale nieco dziwi w związku z dyscypliną, w której realizuje swój doktorat.

Wyjątkiem wydaje mi się odniesienie w treści pracy do określenia „pomnik” mający zakodowane wielorakie znaczenia, które interesująco próbują dookreślić sferę wrażliwości artystycznej autora. Niekiedy także same słowa kluczowe przynależne pracy, konstruują ciekawe sensy.

***

Zasadniczą częścią doktoratu jest praca artystyczna „Czarna perła”, będąca dziełem hybrydowym wykorzystującym różne technologie, przede wszystkim informatyczne ale także z zakresu mechaniki i robotyki. W proces budowy Autor włącza także zagadnienia z obszaru sztuki, jak projektowanie formy czy rzeźba. Nieodzownym elementem tworzenia dzieł w przestrzeni publicznej jest także zgłębienie zagadnień z dziedziny psychologii społecznej.

Praca wyraźnie ukazuje możliwe zależności pomiędzy światem fizycznym a światem wirtualnym między przestrzenią prywatną a interpersonalną.

Na etapie pisania recenzji nie dane mi było osobiście doświadczyć tego dzieła, więc pozwolę sobie zrecenzować ją w trybie przypuszczającym.

Narzędziami do jej analizy jest rozprawa pisemna w szczególności rozdział trzeci oraz szcątkowa dokumentacja wideo ukazująca etapy budowy dzieła. Przydatne także były nasze rozmowy telefoniczne i korespondencja e-mail’owa.

Pan Michał Hyjek należy do tych artystów, którzy swoje prace kształtują przede wszystkim w odniesieniu do warsztatu twórczego. Z tego powodu w opisach trudno doszukać się istotnej roli namysłu estetycznego w rozumieniu filozoficznym. Nieco więcej na ten temat udało mi się dowiedzieć w rozmowach bezpośrednich. Nie traktuję tego jako zarzutu lecz jako stwierdzenie faktu. W sztuce bowiem swoje miejsce mają zarówno artyści wywodzący swój imperatyw twórczy od idei jak i ci którzy za pomocą samego języka czy technologii są w stanie wygenerować unikatowe dzieła. Pan Michał niewątpliwie należy do tej drugiej kategorii. Stąd w tym momencie nieco usprawiedliwiam krytykowane przed chwilą braki i niedociągnięcia pracy teoretycznej, bowiem jako artysta ma pełne prawo do obrania własnej strategii twórczej.

Autor w pracy teoretycznej w sposób szczegółowy opisał budowę i funkcjonalności instalacji, co otworzyło mi pole do ich własnych interpretacji.

Instalacja interaktywna „Czarna perła” składa się z następujących elementów połączonych ze sobą siecią wzajemnych powiązań. Pierwszym i określającym jego parametry fizyczne elementem, jest dużych rozmiarów obiekt rzeźbiarski przypominający kształtem otwartą muszlę, który stanowi stalowy stelaż wyposażony w moduły Internet of things wraz z nadajnikiem radiowych danych cyfrowych. Dopelnieniem kształtu obiektu jest tytułowa czarna perła wykonana z wysoko udarowego polistyrenu, będąca rdzeniem projektu. Jest ona wyposażona w reflektor LED i serwomechanizmy będące systemem sterowania wiązką światła a przede wszystkim w komputer wraz z ruterem fal radiowych do emitowania danych cyfrowych na odległość do 100 metrów.

W poszyciu muszli zamontowanych (w zależności od źródła) jest ponad 100 (rysunek poglądowy) lub 20 (tekst rozprawy) mobilnych (obracających się na wietrze) turbin, przypominających kształtem liście kasztanowca, służących do sygnalizowania zmian generowanych przez użytkowników systemu, za pośrednictwem interfejsu cyfrowego. Każda interakcja z obiektem powoduje zatrzymanie obrotowego ruchu połyskujących w świetle „liści” za pomocą elektromagnesów hamujących.

Poza obiektem fizycznym instalacja składa się z dwóch rodzajów interfejsów. Pierwszy służący do kontaktu z obiektem w postaci aplikacji na urządzenia mobilne. Drugi składa się z czujnika leap motion połączonego z punktami dostępowymi zawierającymi kody NFC. Interfejs ten ma za zadanie ułatwić uczestnikom korzystanie z instalacji bez potrzeby używania klawiatury.

Cały system sterowania stanowi b. zaawansowaną technologiczną strukturę komunikacyjną, o charakterze hybrydalnym, którego sercem jest zaprojektowany w tym celu przez autora serwer DNS. System jest uzupełniony osobistymi urządzeniami sterującymi jak np. smartfony z włączonym dostępem do dedykowanej sieci prywatnej oraz umożliwiającym odczyt kodów NFC.

W recenzji tej pozwolę sobie pominąć ich analizę ze względu na brak wystarczających narzędzi oceny. Istotnym elementem instalacji jest jej umieszczenie w przestrzeni publicznej Krakowa, na jednym z balkonów przy ul. Podbrzezie. Element ten otwiera oddziaływanie pracy także na przypadkowych użytkowników. Do połączenia obiektu z przestrzenią musiała powstać mapa wirtualna nałożona na parametry okolicy. Sztuka publiczna istnieje od zawsze a jej specyficzną formą jest choćby architektura i urbanistyka. Tu pan Michał Hyjek odnalazł inspirację do stworzenia wizualnej formy swojego dzieła. Zaczerpnął ją z kształtu elementu architektonicznego zwanego conchą (pl.: muszlą), które odnalazł m.in. na elewacjach XVIII wiecznych kamienic w Krakowie.

Odnosząc to do słów Josepha Rykwerta „współczesne miasto, tak bardzo zróżnicowane i pełne odmiennych postaw i potrzeb, musi mieć wiele twarzy i być wielozmysłowe”, autor postanowił jej kształtowi nadać cechy multisensoryczne przynależne wiekowi XXI, czyli do samej formy dodał środowisko cyfrowe służące uaktywnieniu użytkowników życia publicznego, już nie jako jedynie obserwatorów a użytkowników / interaktorów.

Nie do końca odczytuję w obiekcie uzasadnienia dla symboliki liścia kasztanowca. Co prawda autor odnosi go także do elementów architektonicznych zdobiących secesyjną fasadę kamienicy Drukarni Związkowej, lecz w moim mniemaniu oba te elementy, zaczerpnięte z architektury, zestawione są dość przypadkowo w szczególności z kolejną inspiracją funkcjonalności jaką jest XIV wieczny barbershop poles. Oczywiście rozumieć cel praktyczny tj. ukazanie zmiany fizycznej w obiekcie. Lecz czy do tego nie należałoby znaleźć innego, być może prostszego środka? ...

Istotą „Czarnej perły” jest jego współoddziaływanie i to jawi się jako główny powód jej powstania. Wg autora jest ona narzędziem do przekazywania komunikatów czemu służyć ma hybrydowy interfejs oddziałujący w obie strony tj. od użytkownika do obiektu i zwrótnie do użytkownika. Do odczytu prostych komunikatów służą z jednej strony połyskliwe flurujące turbiny (liście kasztanowca), oraz reflektor LED z ruchomym lustrem algorytmicznie przenoszącym snop światła, a z drugiej ekrany komunikacyjnych urządzeń mobilnych np. smartfonów.

„Czarna Perła” w sposób dyskursywny łączy się z zastaną rzeczywistością społeczną, architektoniczną i historyczną. Oprócz nawigacji przy użyciu interfejsu zainstalowanego automatycznie wraz z aplikacją na smartfonach użytkowników, ciekawym rozwiązaniem jest zastosowanie odczytu modulacji zmian stanów na skutek przemieszczania się uczestników wydarzenia.

Ten rodzaj nawigacji wydaje się szczególnie interesujący i nowatorski. Jeżeli chodzi o sygnał zwrótny to autor na potrzeby instalacji w sposób trafny połączył dwa tryby nawigacji: imersyjny i rzeczywistości wirtualnej i w

ten sposób stworzył jeden współdziałający – ARIM, dający obie możliwości w ramach jednego systemu nawigacyjnego.

Fizyczny obszar oddziaływania instalacji pokrywa się z wirtualnym i jest to ok. 400 metrów kwadratowych i wizualnie sygnalizowany jest umieszczonymi na fasadach ulicy Podbrzezie tagami NFC, które m.in. po zbliżeniu aktywują smartfony użytkowników oraz wyznaczają miejsca kluczowe w przestrzeni fizycznej ulicy. Instalacja wpisuje się w strategię artystyczną wykorzystującą urządzenia mobilne oraz technologie przesyłu danych drogą radiową, do eksploracji przestrzeni publicznej, jak twierdzi autor „w celu zatarcia granicy między światem fizycznym a wirtualnym”.

Niestety z przesłanych materiałów nie wynika jakie to konkretne treści są udostępniane poprzez ten skomplikowany system, czego dotyczą informacje i czemu mają służyć. Czyżby autor skupiając się na formie i skomplikowanej technologii nawigacyjnej zapomniał o sensach, które nawet w wielu popularnych grach komputerowych są budowane przez nadawanie znaczeń choćby poprzez narracje. A być może było to działanie celowe nie zamykające się na jednej potencjalności?

W pracy teoretycznej można właśnie sporo przeczytać o potencjalności wykorzystania instalacji np. do celów wspomaganego procesów konserwacji kultury, czy usług telekomunikacyjnych, ale i także możliwości implementacji do badań we współpracy z sektorem medycznym. Opisując przyszłość „Czarnej perły” autor rozszerza pole potencjalnych zastosowań o obszary związane z turystyką, archeologią. Sugerują także potencjalność zastępującą lub ograniczającą ilość reklam drukowanych w przestrzeniach miejskich.

Niemniej jednak, mimo braku jasno zarysowanego przez autora komponentu treściowego, przy niemal inżynierskim potraktowaniu zagadnień teoretycznych, odbiór tego dzieła niewątpliwie może dostarczyć interesujących wrażeń i wielu twórczych przemyśleń.

Intermedia to strategia nie tyle zdobywcza co wyzwolenicza, to wzywanie do zdynamizowania spojrzenia na cały obszar sztuki jako rezerwuaru możliwości i wzajemnych relacji. W tym rozumieniu „Czarna perła” jest dziełem w pełni spełniającym parametry podwalin myśli Dicka Higginsa.

***

Pozostałą część tj. ocenę dotyczącą doświadczenia pedagogicznego z konieczności streszczę do faktów, o których mi wiadomo z przesłanej dokumentacji.

Pan mgr Michał Hyjek począwszy od roku 2013, poza obowiązkowymi godzinami związanymi z odbywaniem studiów doktoranckich na ASP w Krakowie, prowadził różnorodne zajęcia i warsztaty twórcze, m.in. na Uniwersytecie Dzieci w Krakowie, Politechnice Krakowskiej, Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie czy w Społecznej Szkole nr 4 w Krakowie. Był także jednym z 7 głównych nauczycieli w międzynarodowym projekcie Correspondences & Interventions polegającym na współpracy pomiędzy uczelniami artystycznymi w Stodgarcie, Londynie, Budapeszcie i Krakowie, a organizowanym przez Wydział Intermediów ASP w Krakowie.

Podczas prowadzonych zajęć i warsztatów mniemam iż doktorant sukcesywnie nabywał umiejętności pedagogicznych, co przyczyniło się do profesjonalizowania doświadczeń w tym temacie.

***

Konkluzja

Rozprawa doktorska pt. „Implementacja układów elektronicznych w rzeźbach z małopolskich kamienic. Wpływ lokalnych sieci danych cyfrowych na jakość odbioru dzieła sztuki” a w szczególności jej komponent praktyczny tj. dzieło pt. „Czarna perła” autorstwa Pana mgr Michała Hyjka, przygotowane pod opieką promotorską prof. Antoniego Porczaka stanowi oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata do stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne.

W połączeniu ze znaczącą dotychczasową aktywnością artystyczną, naukową i pedagogiczną doktoranta daje wystarczający dowód umiejętności prowadzenia samodzielnej pracy naukowo- twórczej.

Stwierdzam iż pan mgr Michał Hyjek, spełnia warunki określone w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytułach naukowych, a tym samym rekomenduję jego osobę do nadania stopnia naukowego doktora.

Poznań, 2017-09-05

Prof. dr hab. Sławomir Sobczak, prof. zw. UAP